

Kossakowska-Jarosz, Krystyna

Konferencja popularnonaukowa ku czci Bronisława Koraszewskiego

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 25/1, 145-146

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KONFERENCJA POPULARNONAUKOWA
KU CZCI BRONISŁAWA KORASZEWSKIEGO

Wyteżona praca Bronisława Koraszewskiego na rzecz renesansu narodowego Opola i jego okolicy u schyłku XIX i na początku XX w. dała efekty niezaprzeczalne. A mimo to przeciętny mieszkaniec ziemi opolskiej posiada niewielką wiedzę o tym działaczu narodowym i społecznym, niestrudzonym wydawcy i redaktorze pierwszego polskiego periodyku Opolszczyzny, zwanego „Gazetą Opolską”. Trybuna ta, określana przez liczne i oddane grono czytelników potocznie „Opolanką”, od pierwszego numeru po ostatnie, przygotowywane przez tego rzeczownika powrotu Śląską do Macierzy podczas jego ponad trzydziestoletniego pobytu w Opolu, wierała była swemu programowi określönemu już w artykule wstępnym w słowach:

„W Opolskiem i na Śląsku, co z swych dziejów słynie,
Wiara i mowa Ojców nigdy nie zaginie”.

„Gazeta Opolska” wraz z jej licznymi dodatkami, np. „Piastem”, „Gościem Niedzielnym”, „Rolnikiem” czy „Robotnikiem”, oraz książkowymi kalendarzami drukowanymi w jej oficynie była dla Koraszewskiego instrumentem ogólnego oświecenia i edukacji narodowej miejscowego ludu, a także platformą do walki z bezwzględną akcją germanizacyjną, za co ze strony władz pruskich doznawał on wielu rozmaitych szykan i represji, nie wyłączając uwięzień. Nie zrażony jednak przeciwnościami, stale rozszerzał zakres swych przedsięwzięć. Tworzył lokalne stowarzyszenia gospodarcze i organizacje polsko-katolickie, w tym głównie Bank Ludowy w Opolu, wytrwale animował polskie życie kulturalne w regionie; m.in. założył ogólnopolskie Towarzystwo Czytelni Ludowych i Towarzystwo Pomocy Naukowej, wspierające wrocławskich akademików, tudzież teatry amatorskie i chóry ludowe. Jako dziennikarz zaś angażował się czynnie w kampanie wyborcze do parlamentu Rzeszy w imię popierania polskich kandydatów. Dokonał tego wszystkiego pomimo permanentnego niedostatku środków finansowych. Dzięki zaś wrodzonej elastyczności, okresowo prowadzącej do rezygnacji ze zbyt radykalnej propagandy narodowej, niemniej systematycznie umacniającej polskie trwanie na tych najbardziej na zachód wysuniętych rubieżach Górnego Śląska, mógł pod czujnym bokiem prezydenta regencji opolskiej stworzyć nowy, dynamiczny ośrodek polski.

W celu przybliżenia jego postaci szerszemu gronu odbiorców, Instytut Śląski w Opolu staraniem pracowników Zakładu Kultury, przy udziale referentów z Instytutu Historii Opolskiej WSP, zorganizował w dniu 9 listopada 1984 r. konferencję popularnonaukową zatytułowaną: „Zasługi Bronisława Koraszewskiego dla kultury narodowej na Śląsku Opolskim”. Impreza ta mieściła się w kalendarzu obchodów 120 rocznicy urodzin i 60 rocznicy zgonu tego „ojca Opolszczyzny”.

Obrady konferencji w imieniu gospodarzy zainaugurował członek dyrekcji Instytutu dr Czesław Wawrzyniak. W programie znalazły się 4 referaty i tyleż komunikatów. I tak prof. dr hab. Edward Mendel (WSP) nakreślił sylwetkę Bronisława Koraszewskiego w szerokim kontekście polityczno-społecznym w Rzeszy

Niemieckiej na przełomie wieków. W swoim wykładzie dowodził, iż Koraszewski dla Polski żył i pracował, dla niej też cierpiał. Pozostawił więc w Opolskiem niezatarty trud swych wysiłków, zmierzających do zintegrowania Śląska z resztą ziem polskich. Dr Joachim Glensk (Instytut Śl.) na podstawie zachowanych archiwaliów, doniesień prasowych i wspomnień skrupulatnie omówił represje i prześladowania zgotowane Koraszewskiemu zarówno przez państwowość pruską, jak i miejscowych szowinistów. Referent w sposób przystępny, wykorzystując swe zdolności gawędziarskie, przybliżył zebranym wiadomości podobne do udostępnianych drukiem gronu specjalistów na łamach „Kwartalnika Opolskiego” (począwszy od nr. 4 z 1983 r., w kolejnych trzech odcinkach). Mgr Teresa Konieczna (Instytut Śl.) uwagę skupiła na tekstach narracyjnych wprowadzonych do obiegu czytelniczego dzięki „Gazecie Opolskiej”. Temat zreferowała ograniczając się do roczników dwudziestowiecznych, gdyż egzemplarze z XIX stulecia stanowiły przedmiot zbliżonej analizy dokonanej kilka lat wcześniej (zob. T. Konieczna, *Popularyzacja literatury pięknej na łamach „Gazety Opolskiej” w XIX wieku*, [w:] Bronisław Koraszewski 1864—1924. *Materiały z sesji zorganizowanej w Opolu 14 lutego 1978 r.*, Opole 1979, s. 43—89). Z ostatnim referatem wystąpiła doc. dr hab. Stanisława Sochacka (Instytut Śl.), która przedstawiła wielokierunkową walkę „Gazety Opolskiej” o mowę polską.

Wyglaszanie komunikatów zapoczątkowała dr Czesława Glensk (Instytut Śl.). Zajmując się Koraszewskim jako inicjatorem polskiego życia kulturalnego na Śląsku Opolskim, prześledziła działalność miejscowych teatrów amatorskich, zespołów śpiewaczych, podopolskich towarzystw polsko-katolickich, w których prace ten patriota i społecznik angażował się wszechstronnie. Następnie mgr Stanisław Łuczko (współpracownik Instytutu Śl.) przeanalizował twórczość wierszowaną Koraszewskiego, w której widział jedną z form działań w celu budzenia, utrzymania i poszerzania życia polskiego na Śląsku. Drugim nurtem zagadnień poruszanych przez referenta stał się program poetycki „Gazety Opolskiej”, w świetle którego Koraszewski jawił się jako rzecznik poezji polskiej preferujący samorodnych twórców ludowych, choć też nie stroniący od uznanych poetów i wieszczów tak ogólnopolskich, jak i rodzimych dzielnic. Mgr Krystyna Kossakowska-Jarosz (Instytut Śl.) zaprezentowała kalendarze wydawane w oficynie Koraszewskiego w kontekście dziejów i regionalnych praktyk ideowo-formalnych w zakresie tego typu wydawniczo-czytelniczego, adresowanego głównie — podobnie jak w innych częściach Polski — do warstw ludowych Górnego Śląska. Ostatni tekst, dr Danuty Piątkowskiej (WSP), pokazujący niektóre związki Polonii amerykańskiej z „Gazetą Opolską” i jej redaktorem, z powodu choroby prelegentki został odczytany. Reasumując swe stwierdzenia, pisząca komunikat była zdania, że „Opolanka”, pomimo zasadniczo lokalnego charakteru, utrwalała świadomość narodową wśród śląskiego wychodźstwa za Oceanem, gdyż widoczne było dążenie redakcji do utrzymania łączności z emigracją, która wzajemnie żywo interesowała się sprawami gazety i lasami jej wydawcy.

Dorobek merytoryczny sesji, mimo założeń popularnonaukowych, rekapitulował w pewnym sensie wiedzę o życiu i pracy tego wybitnego syna ziemi kujawskiej, wielce zasłużonego dla Śląska ze współczesnych pozycji ideowych i metodologicznych. Obok tekstów popularyzujących znane fakty z biografii Koraszewskiego ogłoszono opracowania nowatorskie, zawierające nie notowane dotąd w historiografii Śląska ustalenia, stąd też niektóre z nich skierowane zostały do druku w „Studiach Śląskich” i w „Kwartalniku Opolskim”.

Niestety audytorium, o zdobyciu którego zabiegano staranną organizacją sympozjum, w tym wystarczającą jego propagandą (informacje prasowe, rozesłane liczne zaproszenia), nie w pełni satysfakcjonowało organizatorów. Dopisała w tym względzie jedynie szkoła im. Koraszewskiego, dlatego słuchaczy nie brakowało.